

Č.j. : VP/S 142a/01 - 160

V Brně dne 7. května 2002

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže ve správním řízení zahájeném dne 20.12.2001 na základě žádosti České republiky - Ministerstva financí ČR ze dne 14.12.2001 č.j. 195/112049/2001 o povolení výjimky ze zákazu veřejné podpory podle § 6 odst.1 zákona č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře ve spojení s § 18 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění zákona č. 29/2000 Sb., rozhodl podle § 6 odst.3 písm. c) zákona č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře takto :

Výjimka ze zákazu veřejné podpory formou „Systémového řešení pohledávek z úvěrů na trvale se obracející zásoby (TOZ)“, a to opatření I. - úročení sníženým úrokem z prodlení ve výši 0,1 % p.a., pokud veřejná podpora překročí v tříletém období počínajícím dnem, kdy bylo poskytování veřejné podpory zahájeno, částku v Kč odpovídající 100 000 EUR v přepočtu kurzem devizového trhu vyhlášeným Českou národní bankou platným ke dni prvního poskytnutí dané veřejné podpory dle § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře,

se nepovoluje.

Odůvodnění :

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) obdržel dne 20. 12. 2001 žádost o povolení výjimky ze zákazu veřejné podpory dle § 6 odst.1 zákona č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře (dále jen „zákon“) ve věci systémového řešení pohledávek z úvěrů na trvale se obracející zásoby, kterou podala Česká republika - Ministerstvo financí ČR dopisem č.j. 195/112049/2001 ze dne 14.12.2001. Vzhledem k odlišnostem jednotlivých opatření v systémovém řešení pohledávek z úvěrů na trvale se obracející se zásoby vydal Úřad dvě rozhodnutí. V rozhodnutí č.j. VP/S 142a/01 – 160 je posuzováno opatření I. – úročení sníženým úrokem z prodlení ve výši 0,1 % p.a., v rozhodnutí č.j. VP/S 142b/01 – 160 je posuzováno opatření II. – (.....) v souladu s ustanovením § 13 zákona č. 239/2001 Sb., o

České konsolidační agentuře, pokud zůstatek takové pohledávky k datu 30.9. 2001 nepřesáhl 380 000,- Kč.

Údaje získané z žádosti o povolení výjimky:

- navrhovatelem veřejné podpory je Česká republika - Ministerstvo financí ČR,
- ministerstvem odpovědným za poskytnutí veřejné podpory je Ministerstvo financí ČR,
- kontaktní osobou je Ing. V. Kulhánek, ředitel odboru 19
- název programu veřejné podpory je „Systémové řešení pohledávek z úvěrů na trvale se obracející zásoby (TOZ)“,
- základem pro poskytování veřejné podpory je usnesení vlády ze dne 7.11.2001 č. 1141 k návrhu systémového řešení pohledávek z úvěrů na TOZ,
- formou poskytnutí veřejné podpory je snížení úroku z prodlení,
- příjemci veřejné podpory jsou dlužníci, kteří mají závazky z úvěrů na TOZ.

Podklady pro rozhodnutí

- dopis Ministerstva financí ČR č.j. 195/112049/2001, ze dne 14.12.2001,
- žádost o povolení výjimky podle ustanovení § 6 zákona včetně příloh,
- návrh usnesení vlády k „Systémovému řešení pohledávek z úvěrů na trvale obracející se zásoby (TOZ)“,
- dopis Ministerstva financí ČR č.j. 195/4125/2002, ze dne 24. 1. 2002,
- dopis Ministerstva financí ČR č.j. 195/13762/2002 ze dne 14. 2. 2002, ve věci doplnění požadovaných podkladů, týkajících se kalkulace nákladů na vymáhání pohledávek a opatření III,
- dopis Ministerstva financí ČR č.j. 195/37984/2002 ze dne 22. 4. 2002 se seznamem příjemců veřejné podpory.

Vymezení účastníka řízení

Jediným účastníkem řízení o povolení výjimky je v souladu s § 3 písm. c) ve spojení s § 6 zákona Česká republika – Ministerstvo financí ČR.

Právní analýza

V § 1 odst. 1 zákona je stanoveno, že tento zákon upravuje postup při posuzování slučitelnosti veřejné podpory se závazky vyplývajícími z Evropské dohody (sdělení č. 7/1995 Sb., o sjednání Evropské dohody zakládající přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně jedné a Českou republikou na straně druhé). Čl. 64 odst. 1 bod (iii) Evropské dohody stanoví, že neslučitelná s řádným působením této dohody, v míře, jíž může být dotčen obchod mezi ČR a Společenstvím, je jakákoliv veřejná podpora, která narušuje soutěž nebo hrozí jejím narušením v důsledku zvýhodňování některých podnikatelských jednotek nebo výroby určitého zboží. Čl. 3 Evropské dohody stanoví, že Rada přidružení přijme do tří let od vstupu této dohody v platnost nezbytná pravidla pro provádění odstavců 1 a 2. Tato pravidla byla přijata dne 24.6.1998 s účinností od 11.7.1998 (sdělení č. 225/1998 Sb., o sjednání Rozhodnutí č. 1/98 Rady přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně jedné a ČR na straně druhé ze dne 24.6.1998 o přijetí prováděcích

pravidel pro uplatnění ustanovení o státní podpoře uvedených v čl. 64 odst. 1 bod (iii) a odst. 2, podle čl. 64 odst. 3 Evropské dohody zakládající přidružení mezi ES a jejich členskými státy na straně jedné a ČR na straně druhé, a v čl. 8 odst. 1 bod (iii) a odst. 2 Protokolu 2 k této Dohodě o výrobcích ESUO (dále jen „Prováděcí pravidla“)). Čl. 2 Prováděcích pravidel stanoví, že posouzení slučitelnosti jednotlivých rozhodnutí o podpoře a programů veřejných podpor s Evropskou dohodou bude probíhat na základě kritérií vyplývajících z uplatnění pravidel článku 87 Smlouvy o založení Evropského společenství, včetně současné a budoucí sekundární legislativy, systémů, směrnic a dalších příslušných administrativních nařízení platných v ES, jakož i precedenčního práva Soudu první instance a Soudního dvora ES a zvláštních pokynů, které budou vypracovány podle článku 4 odst. 3 Prováděcích pravidel.

V § 3 písm. a) zákona je stanoveno, že veřejnou podporou se rozumí jakákoliv forma podpory, včetně programů veřejné podpory nebo výhod zvýhodňujících podnikání nebo odvětví výroby poskytovaná Českou republikou, ministerstvem, jiným správním orgánem, orgánem samosprávy nebo poskytovaná z veřejných prostředků. V § 2 odst. 1 zákona je stanoveno, že veřejná podpora poskytovaná způsobem narušujícím nebo hrozícím narušení soutěže tím, že zvýhodňuje určité podnikání nebo odvětví výroby, v míře, jíž může být dotčen obchod mezi Českou republikou a členskými státy Evropské unie, je neslučitelná se závazky České republiky vyplývajících z Evropské dohody a je zakázána. V § 2 odst. 2 zákona je stanoveno, že zákaz veřejné podpory podle odst. 1 platí pokud tento zákon nestanoví jinak nebo pokud Úřad nepovolil výjimku.

Vzhledem k tomu, že

- se jedná o výhodu poskytovanou Českou republikou - Ministerstvem financí ČR, které je poskytovatelem veřejné podpory,
- tato výhoda zvýhodňuje určité podnikání, protože subjekty, které měly závazky k České konsolidační agentuře, úročily dosud své závazky po lhůtě splatnosti úrokem v plné výši,
- hrozí narušení hospodářské soutěže, neboť příjemci veřejné podpory mohou volně disponovat s finančními prostředky, které ostatní společnosti, jež měly závazky k České konsolidační agentuře, použily na úhradu svých závazků,
- poskytnutím výhody může být dotčen obchod mezi Českou republikou a členskými státy Evropské unie tím, že část příjemců veřejné podpory exportuje svojí produkci do členských států Evropské unie,

jde o veřejnou podporu splňující znaky uvedené v § 2 odst. 1 zákona o veřejné podpoře, která je obecně zakázaná, pokud zákon o veřejné podpoře nestanoví jinak nebo Úřad pro její poskytnutí nepovolí výjimku.

Návrh systémového řešení pohledávek z úvěrů na TOZ počítá s provedením tří opatření:

Opatření I. - od prvního dne měsíce následujícího po dni schválení navrhovaných řešení ve vládě ČR bude Česká konsolidační agentura (dále jen „ČKA“) pohledávky po lhůtě splatnosti, tj. nesplacenou jistinu a nesplacené úroky, úročit úrokem z prodlení ve výši 0,1 % p.a. Je navrhováno, aby se řešení vztahovalo ke všem pohledávkám z titulu úvěrů poskytnutých na TOZ a jeho cílem je nezvyšovat celkové zadlužení dlužníků vysokou sazbou úroků z prodlení. Tímto však není dotčeno úročení jistiny do jejího zaplacení řádným úrokem.

Opatření II. – Ministerstvo financí ČR, v souladu s ust. § 13 odst. 9 zák. č. 239/2001 Sb., o České konsolidační agentuře navrhuje, že (.....) Pro toto opatření II. je vydáno zvláštní rozhodnutí č.j. VP/S 142b/01 – 160.

Opatření III. – ve věci tohoto opatření doposud nedošlo k dohodě mezi Ministerstvem financí ČR a dozorčí radou ČKA, proto bylo dopisem Ministerstva financí ČR ze dne 14. 2. 2002 č.j. 195/13752/2002 oznámeno, že se nyní nedojde k realizaci. Dne 7. 3. 2002 Úřad obdržel faxovou zprávu, ve které je uvedeno, že toto opatření bude realizováno, ale ještě není možno definovat podrobnosti. Pokud bude toto opatření realizováno, bude posuzováno v samostatném správním řízení na základě nové žádosti o povolení výjimky.

Úvěry na TOZ byly poskytovány podnikům v rámci působení centrálně plánovaného hospodářství do roku 1989. Počátkem roku 1991 bylo převedeno z financujících peněžních ústavů do Konsolidační banky, s.p.ú. 5500 úvěrů na TOZ, z čehož český podíl po rozdělení Československa činil 3703 pohledávek. Dle původního záměru měly být závazky z úvěru na TOZ splaceny do října 1999, do současné doby však existuje značný objem těchto pohledávek státu za klienty. Opatření I. počítá s úročením úrokem z prodlení se sníženou sazbou ve výši 0,1 % p.a. tedy pod smluvní sazbou 5 % p.a. Tento krok znevýhodní takové subjekty, které řádně plnily své závazky a uhradily celou částku v řádném termínu, nebo platily úrok z prodlení v řádné výši. Toto opatření neoptimalizuje výtěžnost pohledávek a snižuje náklady společnostem, které mají závazek z úvěrů TOZ vůči ČKA.

Úřad zvážil možnost povolit výjimku ze zákazu veřejné podpory na základě jedné z výjimek stanovených v § 4 odst. 1 písm. b) a c) zákona o veřejné podpoře, a v § 5 písm. b) a d) zákona o veřejné podpoře. Úřad posoudil, že nelze tato ustanovení aplikovat na daný případ, protože se nejedná ani o veřejnou podporu sociálního charakteru poskytovanou jednotlivým spotřebitelům, ani o veřejnou podporu, která je určena k náhradě škody způsobené živelní pohromou nebo jinou mimořádnou událostí, ani o veřejnou podporu, jejímž účelem je přispět k uskutečnění významného projektu společného zájmu nebo napravit vážnou poruchu v hospodářství a ani o veřejnou podporu, která má napomoci kultuře a zachování kulturního dědictví.

V § 5 písm. a) a c) zákona o veřejné podpoře jsou stanoveny výjimky ze zákazu veřejné podpory pro veřejnou podporu, která má napomoci hospodářskému rozvoji určitých oblastí. I když Česká republika náleží mezi oblasti vymezené v § 5 písm. a) zákona o veřejné podpoře, nelze na danou veřejnou podporu aplikovat pravidla regionální veřejné podpory, neboť účel jejího poskytnutí nesplňuje základní kritéria vymezená v Pravidlech pro národní regionální podporu (98/C 74/06) a dané opatření není součástí žádného regionálního rozvojového plánu. Výjimka ze zákazu veřejné podpory vymezená v § 5 písm. c) zákona o veřejné podpoře se týká veřejné podpory, jež má usnadnit rozvoj určitých hospodářských aktivit, pokud nemění podmínky obchodu mezi Českou republikou a členskými státy Evropské unie v míře, jež by byly v rozporu se společným zájmem.

V § 4 odst. 1 písm. a) zákona o veřejné podpoře je uvedeno, že zákaz veřejné podpory uvedený v § 2 odst. 1 písm. a) zákona o veřejné podpoře se nevztahuje na veřejnou podporu malého rozsahu poskytnutou příjemci v tříletém období počínající dnem, kdy bylo poskytování veřejné podpory zahájeno, celkově nepřesahující částku v Kč odpovídající 100 000 EUR v přepočtu kurzem devizového trhu vyhlášeným Českou národní bankou platným ke dni prvního poskytnutí dané veřejné podpory, nezahrnující podporu při vývozu; tato výjimka neplatí pro veřejnou podporu poskytovanou uhelnému a ocelářskému průmyslu,

dopravě a průmyslu stavby lodí. Veřejnou podporu nepřevyšující výše uvedenou částku lze poskytnout.

Vzhledem k výše uvedenému Úřad dospěl k závěru, že veřejná podpora zakládá provozní podporu, která je dle rozhodnutí Soudu první instance T-459/93 Siemens v. Komise, zaměřená na snížení nákladů společnosti, které by za normálních okolností v její podnikatelské činnosti nesla, nelze tudíž ustanovení § 5 písm. c) zákona o veřejné podpoře aplikovat.

Úřad posoudil, že tato veřejná podpora je v rozporu se zákonem o veřejné podpoře a je neslučitelná se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z Evropské dohody podle § 1 odst. 1 zákona o veřejné podpoře a výjimku ze zákazu veřejné podpory nepovolil.

Závěr

Dne 4. 4. 2002 bylo účastníku řízení doručeno vyrozumění o možnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí případně navrhnout jeho doplnění. Tohoto práva účastník ve stanovené lhůtě nevyužil.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí nelze podle ust. § 6 odst. 5 zákona č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře podat rozklad.

Ing. Josef Bednář
předseda Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Obdrží:

Ministerstvo financí ČR
Letenská 15
118 10 Praha 1